

מרידות החשמונאים: מפרובינציה קטנה לאימפריה

פרופ' זאב ספראי

שיעור 1: פרוץ המרד החשמונאי

המסגרת הכרונולוגית

(לפני הספירה) הכיבוש היווני	333
מותו של אלכסנדר	323
תחילת מנין השטרות הסורי-יווני	311
אנטיוכוס השלישי כובש את ארץ ישראל	198
אנטיוכוס הרביעי	175-164
אנטיוכוס כובש את מצרים ואחר כך את ירושלים (שתמכה במצרים?)	169
בניית "שקוף משומם על המזבח"	167
(לכל המאוחר) תחילת המרד החשמונאי	164

המקורות לתקופת המרד

א. ספר מקבים א	
ב. ספר מקבים ב	
ג. ספר דניאל	
ד. ספר יהודית?	
ה. מטבעות מימי יוחנן הראשון	
ו. חותמות יהד	
ז. מקורות שאינם מוסיפים הרבה: יוספוס, ארכיאולוגיה	

מקבים א א, 11-53 (מהדורת רפפורט)

ויצאו מישראל בימים ההם בני פריצים ויפתו רבים לאמור: נלך נא ונכרות ברית עם הגויים אשר סביבנו, כי מאז נבדלנו מהם מצאונו רעות רבות. וייטב הדבר בעיניהם [...] וישא חן בעיני אנשים מקרב העם ויסעו אל המלך, ויתן להם רישיון לעשות כחוקי הגויים. ויבנו גימנאסיון בירושלים כחוקות הגויים. ויעשו להם ערלה, ויעזבו ברית קודש, ויעמדו אל הגויים ויתמכרו לעשות הרע [...] וישבו אנטיוכוס אחרי הכותו את מצרים, בשנת מאה וארבעים ושלוש, ויעל על ישראל ועל ירושלים בחיל עצום. ויבוא אל המקדש בגאווה ויקח את מזבח הזהב ואת מגורת המאור ואת כל כליה. ואת שולחן המערכת, ואת הקשוות, ואת המזרקות, ואת כפות הזהב, ואת הפרוכת, ואת העטרות, ואת עדי הזהב אשר לפני ההיכל, ויפצל הכל ויקרו את המטמונים הנסתרים, אשר מצא וכאשר לקח הכל יצא אל ארצו ויעש מעשי רצח וידבר בגאווה גדולה. ויהי אבל גדול לישראל ככל מקומתם. לאחר שנתיים ימים שלח המלך את שר המסים לערי יהודה, ויבוא לירושלים בהמון רב. וידבר אליהם דברי שלום במרמה ויאמינו לו ויפול על העיר פתאום ויך אותה מכה גדולה ויהרוג עם רב מישראל. ויבנו את עיר דור ויקיפוה בחומה גדולה וחזקה [...]. ותהי להם לחקרא [...].

ויכתוב המלך לכל ממלכתו להיות כולם לעם אחד; ולעזוב איש איש את חוקיו, ויאותרו כל העמים לעשות כדבר המלך. וירצו רבים מישראל בעבודתו ויקריבו לפסילים ויחללו את השבת [...]. ולהשבית עולות וזבח ונסך מן המקדש ולחלל שבתות וחגים. ולטמא מקדש וקדושים. לבנות במות, והיכלות ופסילים ולזבוח חזירים ובהמות טמאות. ולהניח את בניהם ערלים ולשקץ את נפשם ככל טומאה ותועבה. כדי שישכחו את התורה וימירו את כל החוקים. וכל אשר לא יעשה כדבר המלך יומת. ככל הדברים האלה כתב אל כל מלכותו וימנה פקידים על כל העם ויצווה על ערי יהודה לזבוח בכל עיר ועיר. ויאספו אליהם רבים מן העם, כל עוזבי התורה, ויעשו רעות כארץ. וישימו את מסתוריים, בכל מקלטיהם.

דניאל, יב, 11-13

וַיַּעַת הַיּוֹסֵר הַתְּמִיד וְלָתַת שְׁקוּץ שָׁמַם יָמִים אֶלֶף מְאַתִּים וְתִשְׁעִים. אֲשֶׁר־י הַמְּחֻכָּה וַיִּגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף שָׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְחַמְשָׁה. וְאַתָּה יְיָ לִקְץ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֹד לְגִרְלָךְ לִקְץ הַיָּמִין.

תוספתא, סוכה ד, כח (מהדורת ליברמן)

בלגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה מפני מרים בת בלגה שנשתמדה הלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יון וכשנכנסו גוים להיכל באתה וטפחה על גגו של מזבח אמרה לו לוקס לוקס אתה החרבת ממונן של ישראל ולא עמדת להם בעת צרתם. ויש אומרים מפני עיכוב משמרות נכנס ישבאב ושימש תחתיה.

שיעור 2: מלחמת הגרילה - קרב אמאוס

מקבים א א, 64-54 (מהדורת רפפורט)

וביום החמישה עשר בכסלו כשנת מאה ארבעים וחמש (167 לפני הספירה) בנה המלך שיקוי משומם על המזבח, ובערי יהודה סביב בנו במוות. ויקטרו בפתחי הבתים וברחובות. וכעשרים וחמישה בחודש היו מקריבים על הבמה, אשר הייתה על המזבח. וימיתו את הנשים אשר סלו את בניהן, לפי הפקודה. ויתלו את העוללים מצוואר אמותיהם, ואת ביתן. ואת אשר מלו אותם. ורבים כישראל התאמצו והתחזקו לבלתי אכול טמא. ויבחרו למות, פן יטמאו כמאכלים ויחללו כרית קודש, וימותו. ויהי קצף גדול על ישראל מאוד.

מקבים א ב, 4-1 (מהדורת רפפורט)

וכימים ההם קם מתתיה, בן יוחנן, בן שמעון, כוהן מבני יהויריב, מירושלים, וישב במודיעין. ולו כנים חמישה, יוחנן הנקרא גדי; שמעון הנקרא תסי; יהודה הנקרא מקבי; אלעזר הנקרא אורן (חורני?); יונתן הנקרא אפוס.

מקבים א ב, 27-18 (מהדורת רפפורט)

ועתה גש ראשון ועשה כמצוות המלך, כאשר עשו כל הגויים וגם אנשי יהודה והנשארים כירושלים, ותהיה אתה ובניך מרעי המלך, ואתה ובניך תכובדו בכסף ובזהב ובמתנות רבות. ויען מתתיה ויאמר כקול גדול: אס ישמעו לו כל הגויים אשר בבית מלכות המלך, לבגוד איש איש בעבודת אבותיו ולבחור במצוותיו שלו של המלך, אני ובני ואחי נלך בברית אבותינו [...] וכאשר סיים לדבר את הדברים האלה, ניגש איש יהודי, לעיני כל, להקריב על הבמה במודיעין, כפקודת המלך וירא מתתיה ויקנא, ויזעזעו כליותיו ותעלה חמתו כמשפט, וירוף וישחטהו על הכמה. ואת איש המלך הכופה לזבוח הרג בזמן ההוא, ואת הכמה הרס. ויקנא מתתיה לתורה, כאשר עשה פנחס לזמרי כן שלום. ויקרא מתתיה כעיר בקול גדול לאמור: כל המקנא לתורה והעומד ככרית יצא אחרי.

במדבר כה, 11-13

פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזֶר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאַתִּי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאַתִּי. לָכֵן אָמַר הַנְּבִי נָתַן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וְהָיְתָה לוֹ וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהַנֵּת עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְא לְאַלְהֵיו וַיִּכְפֹּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

תהילים קו, 31-30

וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיִּפְלֵל וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה. וַתַּחֲשֹׁב לוֹ לְצַדִּיקָה לְדֹר וָדֹר עַד עוֹלָם.

עזרא ז, 5-6

בְּן אֲבִישׁוּעַ בֶּן פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הָרִאשׁ. הוּא עֲזָרָא עֶלְהָ מִבְּכֹל וְהוּא סֵפֶר מְהִיר בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן לוֹ הַמֶּלֶךְ פֶּיֶד יְהוָה אֱלֹהֵיו עָלָיו כָּל בְּקֻשָּׁתוֹ.

מקבים ב ג

אך כשנפטר סלווקוס מן החיים ואנטיוכוס המכונה 'אפיפאנס' נטל את המלוכה, יאסון אחי חוניו נישל (את חוניו) מן הכהונה הגדולה דרך שחיתות, ובהבטיחו למלך, על ידי עתירה, שלוש מאות ושישים כיכר כסף. ועוד שמונים מהכנסה אחרת. ומלבד אלה הבטיח לזכותו בעוד מאה וחמישים לשנה, אם יינתן לו לייסד בסמכותו גימנסיון ואפביאון ולרשום את האנטיוכים אשר בירושלים. ו לאחר שאישר המלך (כל אלה) החזיק יאסון בשלטון ומיד הסב את בני עדתו לסגנון היווני [...]. ובבטלו את הלכות החוקה חידש מנהגים פורעי חוק [...].

כך שהכוהנים כבר לא התלהבו ביחס לעבודות המזבח, אלא בבוזם למקדש ובהסחת דעתם מן הקרבנות הם התלהבו להשתתף בהספקת הציוד פורעת החוק שבזירת ההיאבקות לאחר הזימון על ידי הדיסקוס. ובשומם לאל את ערכי האבות, ובחשבם את הכיבודים היווניים ליפים ביותר. ו ובגלל הדברים האלה בא עליהם מצב קשה, ואלה אשר התלהבו לקראת אורחותיהם ורצו לחקותם ככול, היו להם לאויבים ולמתנקמים.... כאשר נערכה התחרות הארבע שנתית בצור בנוכחות המלך, ו שלח יאסון הנאלח משקיפים אנטיוכים מירושלים, והם הביאו עמם שלוש מאות דרכמות כסף לקרבן הראקלס. אולם המביאים ראו לנכון לא להשתמש בהם לקרבן כי אין זה ראוי, אלא למסור את הכסף בעבור הוצאה אחרת.

[מנלאוס אחי יאסון מדיח את יאסון]

א-ב בעת הזאת יצא אנטיוכוס לפלישתו השנייה למצרים. ובעקבות שמועה כוזבת כאילו נפטר אנטיוכוס מן החיים, יאסון לקח עמו לא פחות מאלף איש וערך התקפה פתאומית על העיר. וכאשר נהרפו האנשים שהיו על החומה ו והעיר כבר הולכת ונכבשת לגמרי, ברח מנלאוס לאקרופוליס. כאשר הגיעו הדברים לאוזני המלך, הוא הסיק שיהודה מרדה. לכן, בעלותו ממצרים יב בנפש חייתית הוא תפס את העיר בקצה החנית, ו וציווה את החיילים להכות בלא רחמים. אך יהודה (המכונה) גם 'מקבי אשר נהייתה (מסביבו קבוצה) של כעשרה, נמלט והיה חי בהרים כדרך החיות, יחד עם אלה אשר עמו; באכלם מזון עשבי הם התמידו לא ליטול חלק מן הטומאה [...].

שיעור 3: בכחידס כובש את ירושלים (הרב אלעשה)

מקבים א ג, 35-60 (מהדורת רפפורט)

ויבחר ליסיאס את תלמי בן דורימנס ואת ניקנור ואת גורגיאס, אנשים גיבורים מרעי המלך, וישלח עם ארבעים אלף איש ושבעת אלפים פרשים, ללכת אל ארץ יהודה, להשחיתה כדבר המלך. ויסעו עם כל צבאם, ויבואו ויחנו ליד אמאוס, בארץ המישור. וישמעו רוכלי הארץ את שמעם ויקחו כסף וזהב לרוב מאוד וגם כבלים ויבואו אל המחנה לקחת את בני ישראל לעבדים. ויסתפחו עליהם חיל ארם וארץ פלשתים. וירא יהודה ואחיו כי רבו הרעות וכי הצבאות חונים בגבולותיהם, וירושלים נשמה כמדבר [...] ויאספו ויבואו אל המצפה מנגד לירושלים, כי מקום תפילה היה במצפה לפני ישראל. ויצמו ביום ההוא ושימו שקים ואפר על ראשם ויקרעו את בגדיהם. ויתקעו בחצוצרות ויצעקו בקול גדול. ואחרי כן מינה יהודה ראשים לעם, שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמישים ושרי עשרות. ויאמר יהודה לבוני בתים ולמארשי נשים ולנוטעי כרמים וליראים לשוב איש אל ביתו על פי התורה. ויסע המחנה ויחנו מדרום לאמאוס. ויאמר יהודה: התאזרו והיו לבני חיל, והייתם נכונים לבוקר למלחמה בגויים האלה, אשר נאספו עלינו להשמיד אותנו ואת מקדשנו. כי טוב לנו למות במלחמה, מאשר לראות כרעות עמנו ומקדשנו. וכאשר יהיה הרצון כשמים כן יעשה.

ספר מקבים א ג, 57 (מהדורת רפפורט)

ויסעו עם כל צבאם, ויבואו ויחנו ליד אמאוס, בארץ המישור. ויסע המחנה ויחנו מדרום לאמאוס. וישמעו רוכלי הארץ את שמעם ויקחו כסף וזהב לרוב מאוד וגם כבלים ויבואו אל המחנה לקחת את בני ישראל לעבדים. ויסתפחו עליהם חיל ארם וארץ פלשתים. וירא יהודה ואחיו כי רבו הרעות וכי הצבאות חונים בגבולותיהם.

מקבים א ה, 1-22 (מהדורת רפפורט)

ויקח גורגיאס חמשת אלפים איש ואלף פרשים נבחרים, ויסע המחנה לילה, ליפול על מחנה היהודים ולהכותם פתאום, ובני החקרא היו לו מורי דרך. וישמע יהודה ויסע הוא והגיבורים להכות את צבא המלך אשר באמאוס, כעוד החילות פוזורים מחוץ למחנה. ויבוא גורגיאס אל מחנה יהודה לילה ולא מצא בו איש. ויבקש אותם כהרים, כי אמר: נסים הם מפנינו. ובבוקר נראה יהודה בשפלה בשלושת אלפים איש, אך מגנים וחרבות לא היו להם כחפצם. ויראו מחנה גויים חזק ומבוצר ופרשים סובבים אותו, והם למורי מלחמה. ויאמר יהודה לאנשים אשר עמו: אל תיראו מפני המונם [...] וישאו הנוכרים את עיניהם ויראו אותם באים לקראתם ויצאו מן המחנה למלחמה, ויתקעו אנשי יהודה בחצוצרות, ויאסרו מלחמה ויכו את הגויים ויבוסו אל המישור. והאחרונים נפלו כולם כחרב. וירדפו אותם עד גזר ועד שדות אדום ואשדוד ויבנה, ויפלו מהם שלושת אלפים איש. וישוב יהודה וחילו מלרדוף אחריהם ויאמר אל העם: אל תחמדו את השלל, כי מלחמה לקראתנו, וגורגיאס וחילו בהר קרוב אלינו. רק עמדו עתה מול אויבינו והילחמו בהם, ואחרי כן תקחו את שללם בבטחה אך כילה יהודה את הדברים האלה, והנה נראה גדוד נשקף מן ההר, וירא כי ניגפו הסורים וכי שורפים המורדים את המחנה, כי העשן אשר נראה גילה את אשר היה. והם בראותם זאת חרדו מאוד, וכראותם גם את מחנה יהודה כמישור ערוך לקרב, נסו כולם אל ארץ פלשתים.

מקבים ב ח

לאחר שבדברים אלה ייצבם כאמיצים, וכנכונים למות למען החוקים והמולדת, הוא חילקם למעין צבא בן ארבעה חלקים, ו והוא הציב את אחיו - שמעון ויוסף ויונתן - כמפקדים על כל יחידה ויחידה, בהעמידו תחת פיקודו של כל אחד מהם אלף וחמש כן מאות איש, וגם את אלעזר, ולאחר שקרא בספר הקדוש ונתן את הסיסמה.

שיעור 4: ממלכת יונתן קרב יבנה

מקבים א ט, 10-1 (מהדורת רפפורט)

ישמע דמטריוס כי נפל ניקנור וחילותיו במלחמה ויוסף לשלוח שנית את באקחידס ואת אלקימוס אל ארץ יהודה, ואת הקרן הימנית עמם. ויסעו בדרך אשר אל הגלגל ויחנו במסלות אשר בארבל[ות], ויכבוש אותה ויהרוג אנשים רבים.

נוסחת יוספוס: בארבל אשר בגליל

וכחודש הראשון בשנת שתיים וחמישים ומאה חנו מול ירושלים. ויסעו וילכו אל בארות כעשרים אלף איש ואלפים פרשים. ויהודה היה חונה כאלסה ושלושת אלפים איש נבחרים עמו. ויראו את המון הצבאות, כי רכים הם, ויראו מאוד, וימלטו רכים מן המחנה, ולא נשאר מהם כי אם שמונה מאות איש. וירא יהודה כי מחנהו נמוג וכי המלחמה לוחצת אותו, וישבר לבו, כי לא היה לו זמן לאסוף אותם. ויעף ויאמר לנשארים: נקומה ונעלה על שונאינו, אולי נוכל להילחם בהם. וישיבו לו לאמור: לא נוכל, אך אם נציל את נפשותינו עתה, נשוב וגם אחינו עמנו ונילחם בהם, ואנו מעטים. ויאמר יהודה: חלילה לי מעשות כדבר הזה, לנוס מפניהם, ואם קרב זמננו, ומתנו בגבורה למען אחינו, ולא נותר עוון על כבודנו.

ספר היובלים לה, 9

ויבן את ארבל ואת תמנת חרס

מקבים א ט, 11-23 (מהדורת רפפורט)

וייסע החייל מן המחנה ויתייצבו היהודים לקראתם. והפרשים נחלקו לשני חלקים, והקלעים והקשתים הלכו לפני החייל, וכל החלוצים הגיבורים. ובאקחידס היה בקרן הימנית. ויקרב הפלאנקס משני העברים, ויריעו בחצוצרות, ויתקעו אנשי יהודה גם הם בחצוצרות, ותחל הארץ מקול המחנות, ותאסר המלחמה מן הבוקר עד הערב. וירא יהודה כי באקחידס ועוזו מחנהו בימינו, וילכו עמו כל אמיצי הלבב, ויעף האגף הימני בפניהם, וירדוף אחריהם עד אשדוד ההר

ון הנטן: עד גבול אשדוד

אבל: עד אשדות ההר או עד הר חצור

ואשר על הקרן השמאלית ראו כי נגפה הקרן הימנית, וישבו כעקבות יהודה ואשר עמו, מאחוריהם. ותכבד המלחמה, ויפלו חללים רכים מאלה ומאלה, ויהודה נפל והנותרים נסו. וישאו יונתן ושמעון את יהודה אחיהם, ויקברו אותו בקבר אבותיו במודיעין [...] ויהי אחר מות יהודה ויצוצו רשעים בכל גבולות ישראל, ויפרחו כל פועלי און.

צוואת יהודה ה-1

ממחרת באנו אל סרטן עיר חזקה ובצורה אשר יושביה אמרו להרגינו [...] ויהי כאשר הלכנו משם ויתנפלו עלינו אנשי תפוח [...] ויהי כאשר היינו על מי כוזבא ויבואו עלינו אנשי ארבל למלחמה [...] ואת אנשי שילה מריעיהם הרגנו [...]

מתוך מדרש ויסעו

ביום השני הלכו לסרטן [...] עיר גבוהה ותלה גבוה [...] והוציאו כל השבי משם וחזרו לאחוריהם והלכו לתפוח. מפני שיצאו אנשי תפוח להציל מידם השבי שלקחו מחצר העיר. והלכו משם לארבאל והרגו לאותם האנשים שיצאו להציל השבי. ביום השלישי הלכו לתפוח [...] [חילופי נוסח לארבאל – רבאל, יובל, ארבה]

שיעור 5: הקמת האימפריה החשמונאית, תקומת

מקבים א' י, 69-84 (מהדורת רפפורט)

וימנה דמטריוס את אפולוניוס אר על חילת סוריה ויאסוף צבא גדול ויחנה ביבנה וישלח אל יונתן הכוהן הגדול לאמור: אתה לבדך קמת נגדנו ואני נהיתי ללעג ולקלס בגללך. ולמה אתה גובר עלינו בהרים? ועתה אם בטחת בחילך, רד נא אלינו אל המישור ונתמודד שם, כי עמי חיל הערים. שאל ולמד מי אני ושאר העוזרים לנו, ואומרים: אין לכם מעמד רגל בפנינו, כי פעמיים נגפו אבותיך בארצם. ואתה לא תוכל לעמוד בפני פרשים וצבא אשר כזה במישור, אשר אין בו אבן ואף לא חצץ ולא מקום לנוס. וכשמוע יונתן את דברי אפולוניוס וינוע לבו, ויבחר עשרת אלפים איש ויצא מירושלים ויפגוש בו שמעון אחיו לעזרתו. ויחנה על יפו ויסגרו בעדו אנשי העיר, כי חיל-מצב של אפולוניוס ביפו, וילחמו עליה. ויראו ויפתחו אנשי העיר את השערים וימשול יונתן ביפו. וישמע אפולוניוס ויכנס שלושת אלפים פרשים וצבא גדול ויסע אל אשדוד כמו עובר דרכה, ויתקדם אל המישור, כי היה עמו המון פרשים ויבטח בהם. וירדוף יונתן אחריו לאשדוד ויאסרו המחנות מלחמה. וישאר אפולוניוס אלף פרשים בסתר מאחוריהם. וידע יונתן כי אורב מאחוריו, ויקיפו את מחנהו וירו החצים אל העם מן הבוקר עד הערב. ויעמוד העם כאשר ציוהו יונתן, ויעפו סוסיהם. וינהג שמעון את צבאו ויאסור מלחמה בפלאנקס, והפרשים התייגעו וינגפו מפניו וינוסו. והפרשים נפוצו במישור, וינוסו לאשדוד ויבואו אל בית-דגון אלילים להינצל. וישרוף יונתן את אשדוד ואת הערים סביבה ויקח את שללם, ואת מקדש דגון ואת הבורחים אליו שרף באש.

יהודית ד, 1-4 (תרגום: יצחק זעקיל פרענקיל, וורשא, 1858)

ויהי כשמוע בני ישראל אשר בארץ יהודה את כל אשר עשה הלופרנש שר צבא ארם לכל העמים מסביב. כי החריב את בתי אלוהיהם ויבז אותם, וייראו במאוד מאוד. כי אמרו פן יעשה לירושלים ולבית יי כאשר עשה לכל הגויים. כי לא ארכו הימים אשר שבו מן הגולה, וכי התאספו כל אנשי עם יהודה לחטא את כלי הקודש ואת המזבח.

יהודית ח, 18-20 (תרגום: יצחק זעקיל פרענקיל, וורשא, 1858)

כי בוז לא יבוז לנו ולזרענו. כי אם נלכדנו, לא ייזכר עוד יהודה, ומקדשנו יהיה לבז. ויי ידרוש טומאתו מידנו. צרת אחינו ושבת ארצנו והריסת נחלתנו ביד אויבינו

יהודית טו, 10-12 (תרגום: יצחק זעקיל פרענקיל, וורשא, 1858)

צבית תפארת ירושלים, את גברת ישראל וצפירת תפארה לכל עמנו. כי גדולות פעלת בידך לטובת עמך ישראל, ורוח אלוהים צלחה עליך. ברוכה את ליי לדור ודור.

דניאל יא, 29-45

למועד ישוב ובא כנגב ולא תהיה כראשנה וכאחרונה. ובאו בו צי"ים כתיים ונכאה ושבו וזעם על ברית קודש ועשה ושבו ויבן על עזבי ברית קדש. וזרעים ממנו יעמדו וחללו המקדש המעוז והסירו התמיד ונתנו השקוץ משמים. ומרשיעי ברית יחניף בחלקות ועם ידעי אלהיו יחזקו ועשו. ומשכילי עם יבינו לרבים ונכשלו בחרב ובלהבה בשבי ובבוזה ימים. ובהפשלם יעזרו עזר מעט ונלוו עליהם רבים בחלקלקות. ומן המשכילים יכשלו לצרוף בהם ולברר וללכנ עד עת קץ כי עוד למועד. ועשה כרצנו המלך ויתרומם ויתגדל על כל אל ועל אל אלים ידבר נפלאות והצליח עד פלה ועם כי נחרצה נעשתה. ועל אלהי אבותיו לא יבין ועל-חמדת נשים ועל כל אלוה לא יבין כי על כל יתגדל. ולא לה מעזים על פנו ואלוה אשר לא ידעהו אבותיו יכבד בזהב ובכסף ובאבן יקרה ובחמדות. ועשה למבצרי מעזים עם אלוה נכר אשר יכיר ירבה כבוד והמשילם ברבים ואדמה יחלק במחיר. ובעת קץ יתנגח עמו מלך הנגב וישתער עליו מלך הצפון ברכב ובפרשים ובאניות רבות ובא בארצות ושטף ועבר. ובא בארץ העזבי ורבות יכשלו ואלה ימלטו מידו אדום ומואב וראשית בני עמון. וישלח ידו בארצות וארץ מצרים לא תהיה לפליטה. ומשל במכמני הזהב והכסף ובכל חמדות מצרים ולבים וכשים במצעדיו. ושמעות יבהלהו ממזרח ומצפון ויצא בחמא גדלה להשמיד ולהחרים רבים. וישע אהלי אפדנו בין ימים להר צבי קדש ובא עד קצו ואין עוזר לו.

דניאל יב, 11-13

ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שמים ימים אלה מאתים ותשעים. אשרי המחכה ויגיע לימים אלה שלש מאות שלשים וחמשה. ואתה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלה לקץ הימין.

מקבים א יג-יד, 4-15 (מהדורת רפפורט)

וישמע משעון כי אסף טריפון צבא רב ללכת אל ארץ יהודה וישחיתה.

ותשקוט הארץ כל ימי שמעון [...]

וירחב את הגבולות לעמו

עשה שלום לעמי

נלחם במ על הארץ והמלכים נשברו בימים ההם

מקבים א יד, 26 (מהדורת רפפורט)

[...] כי התחזק הוא ואחיו ובית אביו וילחם באויבי ישראל וירחיקם מהם. ויקימו לו חירות ויכתב על לוחות נחושת וישמו בעמודים בהר ציון.

מקבים א יד, 31 (מהדורת רפפורט)

ויחפצו האויבים לפלוש לארצם ולהשחיתה ולשלוח ידם את בית מקדשם

אז קם שמעון וילחם למען עמו [...]

ובימיו צלח בידיו לבער את הגוים מארצם {של היהודים} ואת אשר בעיר דוד ואשר בירושלים אשר

עשו להם חקרא אשר יצאו ממנה ויטמאו סביב למקדש ויפגעו פגיעה גדולה בטהרה [...]

ויחליטו היהודים והכוהנים שיהיה שמעון מושלם וכהן גדול לעולם עד עמוד נביא נאמן.